

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ: ДВА ПОГЛЯДИ НА ОДНУ ПРОБЛЕМУ

Якщо ти хочеш зміни в майбутньому – стань цими змінами в сьогодні
Махатма Ганді

Відповідно до Закону України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 № 3125-ХІІ : “Аудит - перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів”[1].

Законодавство України не передбачає визначення “податковий аудит” (Далі ПА-Т), тому кожен його трактує по-своєму. Наприклад, якщо пошукати в мережі інтернет словосполучення “ПА-Т”, ми отримаємо посилання, в першу чергу, на сайти аудиторських та юридичних фірм: “Податковий аудит - незалежна аудиторська перевірка податкового обліку, метою якого є визначення правильності нарахування та сплати податків до бюджету, а також відображення цих податків у регламентованій звітності” [2] або: “Податковий аудит - перевірка правильності числення, відображення в звітності, сплати податків і інших обов'язкових платежів клієнтом, оцінка податкових ризиків клієнта і ризиків застосування до нього санкцій з боку державних органів” [3].

Словосполучення «податковий аудит» зустрічається і в підручниках для студентів вищих навчальних закладів. Зокрема, в “Податковому обліку і аудиті” М. П. Войнаренко і Г. В. Пухальської наведено таке визначення: “податковий аудит – перевірка працівниками органів ДПС повноти нарахування та своєчасності сплати податків і зборів платниками податків”[4].

Тобто, виникли розбіжності між визначенням ПА-Ту аудиторами та податківцями. Останні в свою чергу вважають, що ПА-Т здійснюють і органи державної податкової служби. Для виконання основних функцій та завдань державної податкової служби в структурі Державної податкової адміністрації України як органа державної виконавчої влади створено спеціальний структурний підрозділ - Департамент податкового аудиту та валютного контролю. Цей підрозділ організовує та здійснює методичне забезпечення щодо організації контрольної роботи в державній податковій службі України, що не суперечить ст. 11 Закону України "Про аудиторську діяльність" [5].

Аудиторська палата України вважає, що наказом Державної податкової адміністрації України № 567 від 25.11.2002 р. затверджені Методичні рекомендації з організації кабінетного аудиту (для юридичних осіб), якими порушено норми чинного законодавства України, зокрема, Постанови ВР № 90. Наказом № 567 визначені такі поняття, як "кабінетний аудит", "виїзний податковий аудит", а також проведення процедур "кабінетного аудиту" та "виїзного податкового аудиту"[6].

Державна податкова Адміністрація, у свою чергу відстоює власний погляд: “Починаючи з 2001 року здійснюється модернізація Державної податкової служби України. Однією з умов модернізації є приведення процесів діяльності служби до вимог Європейського Союзу. Державна податкова служба України знаходиться на шляху розвитку та вдосконалення нових методів контрольної роботи. Внаслідок вивчення світового досвіду організації роботи податкових служб виникли такі поняття як "кабінетний аудит", "податковий аудит" та "виїзний податковий аудит". Дана термінологія визначена нормативним документом ДПА України і розповсюджується лише на діяльність органів державної податкової служби України” [5].

Хоча сьогодні самі працівники ДПС стверджують, що вони здійснюють “податковий контроль”, а не “ПА-Т”.

Податковий контроль в законодавстві України: “система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів...”[7].

Тобто, виконуючи одні і ті ж процедури, різні фахівці називають по-різному. Дана ситуація спричинена не лише людським фактором, а й недосконалість чинного законодавства, адже один нормативно-правовий акт супересить або ігнорує інший. Такі протиріччя впливають на діяльність як спеціалістів у сфері податків: аудитори, податківці, бухгалтери так і звичайних пересічних громадян України: фізичних і юридичних осіб, які у професійній чи особистій діяльності зустрічаються з даним терміном.

Ми вважаємо, що необхідно узгодити вживання термінів “податковий аудит” та “податковий контроль”. Тоді в друкованих виданнях автори будуть притримуватись одного трактування даних термінів. І, як наслідок, некомпетентні читачі не будуть плуталися і витратити багато часу на пошук “перекладу” до терміну; а “знавці справи” не будуть даремно витратити свій час на доведення власної думки. Зекономлений час дасть можливість зосередити увагу на більш важливих проблемах, які постали перед сьоднішнім українським суспільством у сфері податків та економіки.

Отже, ми пропонуємо внести зміни до чинного законодавства і чітко визначити зміст терміна “податковий аудит”.

Література:

1. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 № 3125-XII.
2. http://proaudit.ua/audit/fiscal_audit.html?lang=uk (Консалтингова група «ПроАудит»).
3. <http://www.podatki.net.ua/9ua.html> (Агентство з питань податкового захисту).
4. Войнаренко М. П., Пухальська Г. В. “Податковий облік і аудит”, К.: ВЦ “Академія”, 2009, с. 14.
5. Лист Державної податкової адміністрації України №7070/5/33-0016, 08.08.2003 “Щодо основних напрямів, форм і методів проведення перевірок додержання податкового та валютного законодавства та видання нормативно-правових актів і методичних рекомендацій з питань оподаткування”.
6. Лист Аудиторської палати України №2-293, 27.06.2003 “Щодо вживання термінів “аудит” та “аудиторська діяльність””.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.